

هر کشور یک تقویم

انواعی از تقویم‌ها در جهان وجود دارد که شاید از شنیدن نام آنها تعجب کنید اما این تقویم‌ها بر اساس رسوم یک کشور تشکیل شده‌اند.

تقویم کراهی

تقویم کراهی تقویمی قمری -خورشیدی است که از تقویم چینی اقتباس شده است و در کشور کره استفاده می‌شود. این تقویم امروزه در کره به «تقویم قمری» معروف است. شمارش سال‌های این تقویم از ۲۳۳۲ قبل از میلاد شروع می‌شود که تاریخ تأسیس کره توسط دانگون است. در این تقویم، مانند تقویم مغولی هر سال به نام یکی از حیوانات دوازده گانه نامگذاری می‌شود. تقویم میلادی در کره از سال ۱۸۹۶ به بعد، جایگزین این تقویم شد. اما گاهشماری قمری در شرایطی مانند تاریخ تولد و فوت و مراسم باستانی و محلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. بر اساس تقویم قمری، جشن‌های سنئولال (سال نوی قمری)، چویسوک (شکرگزاری از طبیعت) و روز تولد بودا از بزرگ‌ترین جشن‌های مردم کره به‌شمار می‌روند.

تقویم بودایی

تقویم بودایی در اصل در مناطق جنوب شرقی آسیا در کشورهای کامبوج، تایلند، لاوس، میانمار و سریلانکا در انواع گوناگون استفاده می‌شود. این تقویم بر پایه حرکت زمین به دور خورشید است که دارای ماه‌هایی به طول ۲۹ و ۳۰ روز است و مانند تقویم‌های خورشیدی دیگر دارای یک‌ماه ۳۰ روزه (یک روز اضافه) در هر ۶سال یکبار است. در تقویم بودایی ابتدای این تقویم ۱۱ مارس ۵۴۵ سال قبل از میلاد مسیح در نظر گرفته شده است؛ آنها معتقدند که بودا در این تاریخ از دنیا رفته است.

تقویم قبطی

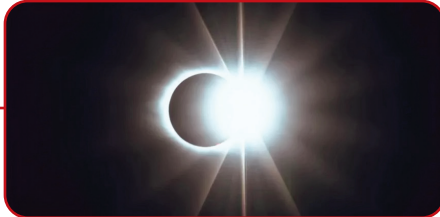
گاهشماری قبطی برای مسیحیان قبطی مصر رواج داشته است. این گاهشماری از تقویم قدیم مصر (فرعونی) گرفته شده است. تفاوت اساسی آنها وجود سال کبیسه در قبطی است. در گاهشماری قبطی سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه و ۵روز اضافه در پایان سال بخش می‌شود. قبطیان گاهی این هر روز را «ماه کوچک» می‌خوانند. سال خود کاملاً همگام نیست؛ بنابراین با گذشت زمان، فصول و ماه‌ها با هم هماهنگ نمی‌شوند. برای تنظیم این مورد، تقویم عبری یک ماه میانی اضافه می‌کند. استفاده از خورشید و ماه در تقویم عبری اهمیت ویژه‌ای دارد. ماه و چرخه‌های آن هر کدام به شدت نمادین هستند و به کتاب مقدس گره خورده‌اند.

تقویم بربری

گاهشماری بربری تقویمی سالانه است که مردم بربر شمال آفریقا از آن استفاده می‌کنند. این تقویم در زبان عربی با نام «فلاخی» (کشاورزی) یا «عجم» شناخته می‌شود. دلیل این نامگذاری اعراب این است که آنها از گاهشماری بربری برای تنظیم کار فصلی کشاورزی‌شان بهره می‌برند. گاهشماری بربری از نظر زمانی، دقیقاً با گاهشماری زولینی مطابقت می‌کند.

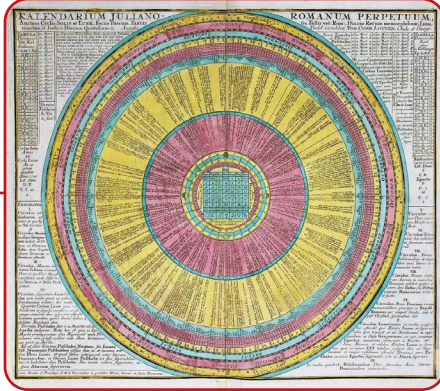
تقویم شمسی قمری

گاهشماری شمسی قمری یا گاهشماری ماه و خورشیدی در بسیاری از فرهنگ‌ها، نوعی تقویم است که ماه‌های آن قمری و طول سال آن شمسی است و در هر ۳سال یکبار، یک‌ماه کبیسه خواهد داشت. این تقویم، علاوه بر مراحل تکامل ماه، زمان سال شمسی را نیز نشان می‌دهد. اگر سال شمسی بر اساس سال اعتدالی محاسبه شود، تقویم شمسی قمری زمان فصل‌ها را مشخص می‌کند و اگر سال شمسی بر اساس سال نجومی محاسبه شود، تقویم برج فلکی‌ای را که در آن بدر رخ می‌دهد، پیش‌بینی می‌کند. معمولاً تعیین شده است که تعداد ماه‌های سال عدد ثابت و ۱۲ باشد که در این صورت هر ۲ یا ۳سال تعداد ماه‌ها ۱۳ محاسبه می‌شود.

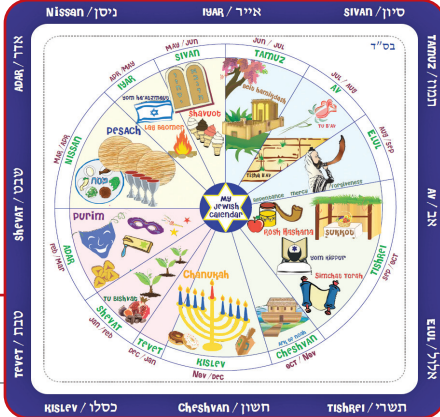
تقویم زولینی

تقویم زولینی به نام زولیوس سزار نام‌گذاری شده است که این ایده را در حدود ۴۶قبل از میلاد در روم باستان معرفی کرد. تقویم زولینی تاریخ را بر اساس حرکت زمین به دور خورشید (به این معنی که یک تقویم شمسی است) تعیین می‌کند. در بیشتر سال‌ها شامل ۳۶۵ روز می‌شود، اما هر ۴سال یک‌سال کبیسه را نیز شامل می‌شود که ۳۶۶روز دارد. در زمان‌های خاصی از تاریخ، تقویم زولینی را تقویم «سبک قدیمی» می‌نامیدند.

تقویم یهودی

تقویم یهودی یا عبری تقویمی است که توسط قوم عبری ایجاد شده است و مورد استفاده قرار می‌گیرد. به این دلیل که هر ماه از مراحل ماه پیروی می‌کند به‌نحو قمری است اما از آنجا که ۱۲ ماه تقویم از مصادار زمین به دور خورشید پیروی می‌کند، همسند (که دقیقاً از چرخه ماه پیروی می‌کنند). مانند بسیاری از سیستم‌های تقویم، تقویم عبری بین محاسبات ماهانه و سالانه خود کاملاً همگام نیست؛ بنابراین با گذشت زمان، فصول و ماه‌ها با هم هماهنگ نمی‌شوند. برای تنظیم این مورد، تقویم عبری یک ماه میانی اضافه می‌کند. استفاده از خورشید و ماه در تقویم عبری اهمیت ویژه‌ای دارد. ماه و چرخه‌های آن هر کدام به شدت نمادین هستند و به کتاب مقدس گره خورده‌اند.

جهان بر مدار خورشید و ماه

در سراسر دنیا تقویم‌های مختلفی وجود دارند که همه آنها بر اساس حرکت خورشید و تکامل ماه ایجاد شده‌اند

ازبهرای خلجی

روزنامه‌نگار

آغاز تقویم هم‌زمان است با شروع دوره تاریخی و زندگی اجتماعی و کشاورزی بشر و نیاز او برای تعیین زمان بندی. تقویم قمری با استفاده از اهله ماه (به حالت‌های مختلف دیده شدن بخش روشن ماه از زمین گفته می‌شود که دلیل آن موقعیت مکانی ماه نسبت به خورشید و نحوه نورافشانی خورشید است.)

نخستین تقویم مدون بشری است. سپس تقویم خورشیدی قمری و بعد از آن تقویم خورشیدی روی کار آمده است. تعداد تقویم‌های فرعی از باستان تاکنون اما بسیار زیاد است؛ به طوری که حتی برخی از کشورها برای خود یک تقویم در نظر گرفته‌اند. این را که چه تعداد تقویم اصلی و فرعی از ابتدای پیدایش گاهشماری در دنیا وجود دارد در این مطلب بررسی کرده‌ایم.

تقویم خورشیدی

تقویم‌های خورشیدی، مانند تقویم میلادی با همان گر بگور یان، بر اساس چرخش زمین به دور خورشید در یک سال، روزها را محاسبه می‌کند. اگر محل زمین در مدار چرخش به دور خورشید بر اساس اعتدال بهاری سنجیده شود، روزهای این تقویم مشخص کننده فصل‌ها هستند. مصریان از ۲۳۱۱ قبل از میلاد نخستین اقوامی بودند که از تقویم خورشیدی ۳۶۵ روزه استفاده می‌کردند و بابلیان اولین اقوامی هستند که سال را بر اساس ۱۲ ماه ۳۰ روزه تعریف کرده‌اند. اقوام بابلی بعد از گذشت چند سال هر وقت متوجه می‌شدند که اختلاف تقویم‌شان با فصل زیاد شده به تقویم خود یک یا چند ماه اضافه می‌کردند که شکل نسبتاً تکامل یافته آن هر ۶سال، یک‌ماه اضافی بود.

تقویم قمری

تقویم قمری نوعی گاهشماری بر پایه گردش هلالی ماه به دور زمین و مشاهده مراحل تکامل ماه است. این گاهشماری با گاهشماری خورشیدی که بر پایه گردش زمین به دور خورشید است، فرق می‌کند؛ در نتیجه این تقویم‌ها از ۲۳۴ تا ۲۵۵ روز تشکیل شده‌اند و ماه‌ها به آرامی در فصول مختلف جای‌جا می‌شوند. گاهشماری هجری قمری یک نمونه رایج گاهشماری قمری است که در جهان اسلام مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این تقویم، سال به ۱۲ ماه تقسیم می‌شود ولی ماه‌ها از نیاپایه یا فصل‌ها ندارند و هر سال قمری ۱۱ یا ۱۲روز از سال خورشیدی کمتر است؛ به این ترتیب با گذشت حدود ۲۳سال قمری، به جای قبلی خود باز می‌گردد.

تقویم فارسی

تقویم هجری شمسی که به‌طور رسمی در ایران و افغانستان استفاده می‌شود، یکی از دقیق‌ترین سیستم‌های تقویم در جهان است. این تقویم با نام‌های تقویم فارسی، تقویم ایرانی و تقویم SH نیز شناخته می‌شود. تقویم هجری شمسی را نباید با تقویم هجری اسلامی که در بسیاری از کشورهای مسلمان سراسر جهان استفاده می‌شود، اشتباه گرفت. تقویم هجری شمسی یک تقویم خورشیدی است؛ به این معنی که محاسبه زمان آن بر اساس حرکت زمین به دور خورشید است. برخلاف تقویم میلادی که از مجموعه‌ای از قوانین از پیش تعیین شده برای همگام ماندن با سال شمسی پیروی می‌کند، تقویم هجری شمسی بر اساس مشاهد‌های نجومی است. سال در نیمه‌شب نزدیک‌ترین به اعتدال بهاری در ایران آغاز می‌شود. نخستین روز سال نو «نوروز» نام دارد و در سراسر جهان توسط ایرانی‌ها جشن گرفته می‌شود.

تقویم میلادی

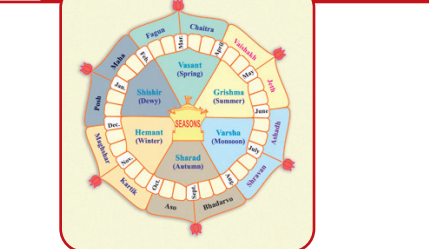
تقویم میلادی سیستمی برای تعیین تاریخ است که توسط پاپ گرگوری سیزدهم در سال ۱۵۸۲ پس از میلاد معرفی شد. این تقویم بر اساس حرکت زمین به دور خورشید محاسبه شده است که به‌معنای تقویم غیر خورشیدی است و شامل سال‌های کبیسه می‌شود. این تقویم گاهی اوقات به عنوان تقویم «سبک جدید» نامیده می‌شود که آن را با تقویم زولینی «سبک قدیمی» متفاوت می‌کند.

تقویم چینی

اگرچه به آن تقویم قمری می‌گویند، اما در واقعیت تقویم چینی یک تقویم شمسی قمری است. این یعنی اینکه عناصر یک تقویم قمری (که از مراحل ماه پیروی می‌کند) با یک تقویم خورشیدی (که از موقعیت خورشید پیروی می‌کند) در این تقویم ترکیب شده‌اند. تقویم چینی قمری است زیرا ۱۲ ماه آن با مراحل ماه همسواست. با این حال، طول فازهای ماه کاملاً با زمانی که زمین طول می‌کشد تا به دور خورشید حرکت کند، همخوانی ندارد که تقریباً ۲۹.۵روز طول می‌کشد. یک تقویم قمری خالص دارای ۳۵۴روز است. اینجاست که بخش «خورشیدی» از تقویم خورشیدی قمری وارد می‌شود. برای تنظیم سال شمسی، تقریباً هر ۳سال یک‌ماه یکبار به تقویم اضافه می‌شود تا تفاوت را محاسبه کند. در تقویم چینی، هر ماه شماره‌گذاری شده و به یکی از حیوانات منطقه زودیاک چین اختصاص داده شده است.

تقویم هندی

ساکا ساموات (Saka Samvat) که به‌عنوان تقویم ملی هند شناخته می‌شود، یک تقویم قمری است. این تقویم در کشورهای مختلف شبه‌قاره هند مانند بالی و جاوه نیز استفاده می‌شود و حتی در مکان‌های خارج از آن منطقه مانند فیلیپین نیز وجود دارد. Saka Samvat به‌عنوان تقویم رسمی هند در سال ۱۹۵۷ پذیرفته شده و دارای ۳۶۵روز تقسیم‌شده به ۱۲ ماه، مشابه تقویم میلادی است. سال جدید در ماه چایتر (حدود ۲۱مارس در تقویم میلادی) آغاز می‌شود.

تقویم طبری

گاهشماری طبری /تبری (مازندرانی)، نوعی از گاهشماری ساسانی است که در آن سال برابر ۳۶۵روز و شامل ۱۲ ماه ۳۰ روزه بوده است. مبدأ سال طبری از دوم مرداد ۱۳۳ سال پیش از هجرت، مصادف با پادشاهی قباد ساسانی و حاکم شدن فرزندش کیوس بر تبرستان است. از آنجا که ۱۲ ماه ۳۰ روزه برابر ۳۶۰روز خواهد شد، هر روز اضافه محاسبه نمی‌شود. هر روز اضافه هر سال بابتک نامیده شده و به آخر سال اضافه می‌شود.

تقویم دلمی

گاهشماری دلمی که به گاهشماری گالشی و گیلان باستان نیز معروف است، گاهشماری باستانی مردمان کوهستان گیلان است که در میان دلمی‌ها (گالشی‌ها) که از گیلک‌زبانان کوهستان‌های گیلان هستند رایج بوده و برخی از پژوهشگران معتقدند که این تقویم میان گیلک‌زبانان جلگه‌نشین هم استفاده می‌شده است. این تقویم بین مردم بومی با نام تقویم گالشی یا گالش‌شمار شناخته می‌شود. از روی نشانه‌های برج مانده، به‌نظر می‌رسد که دستگاه گاهشماری محلی گیلکان، متفاوت از دستگاه کوه‌نشینان بوده است. مراسم آغاز سال جدید (نوروزبل) در این تقویم به‌طور متغیر، وابسته به محل برگزاری و نحوه قراردادن هرروز کبیسه، بین سیزدهم تا هفدهم مردادماه برگزار می‌شد. مبدأ سال شماری گالشی، تاریخی است که مردم کوهستان با انتخاب و اجرای یک روز کبیسه به نام ویشک (wishak) آغاز سال را در همان جایی که قرار داشت، ثابت نگاه داشتند.

تقویم ارمنی

گاهشماری ارمنی تقویم مردم ارمنه است. ارمنستان نیز به منزله سرزمینی تاریخی و کهن از گذشته تا به امروز تقویم‌های متنوعی داشته است. گاهشماری خورشیدی از جمله تقویم‌هایی بوده که در دوره‌های مختلف در ارمنستان کاربرد و ویژه داشته است. از آنجا که خورشید جزو خدایان اصلی ارمنام باستان محسوب می‌شده استفاده از این تقویم نیز توجیه‌پذیر است. در مورد گاهشماری قمری هنوز برای ما مشخص نیست که آیا این نوع تقویم نیز در ارمنستان کاربرد داشته است یا خیر.

گاهشمار زاپنی

تقویم زاپنی، تقویم رسمی زاپن برای مقاصد مدنی، از تقویم میلادی پیروی می‌کند، اما دارای سیستمی مبتنی بر زمان است که بر سلطنت امپراتورها تأکید می‌کند. دوران سلطنت هر امپراتور دوره جدیدی را تعریف می‌کند. سال‌ها از تاریخ شروع سلطنت امپراتور محاسبه می‌شود. تقویم‌ها در بخش‌های وسیعی از زاپن به‌ویژه برای اهداف رسمی و تاریخی استفاده می‌شوند.